

מסכת פאה

פרק א

וצינונית לא נהירא כולי האי. דצפא' נמי מדרבנן
יש צה עין יפה ורעה וצינונית. שזכו ששנינו
אין פוחתין לפאה מששים לצינונית ואמרו עוד
לפי רוב הענווה היינו עין יפה ורעה וק"ל. ואי
מדאורייתא בין תרומה בין פאה אין להם שיעור
למטה שאפילו חטה אי פוערת כל הכרי וק"ל:
שעור צחיר"ק צלתי מושך יו"ד ע"מ
צעור צבור צעותי אלוה. צעלי. הדג"ש.

אעפ"י שחסר צזו:

והראיון. יש דעות חלוקות צניקוד מלה זו
עמ"ש צהגות החפלה צס"ד משם
תראה דעתי הקרובה לקרות הרי"ש צחיר"ק ע"מ
חזיון:

א"ד שאדם אוכל פירותיהם בעוה"ז
והקרן קיימת לו לעוה"ב.

כתב תי"ע צסס הרמז"ס ז"ל טעם לזה לפי שאלו
המלות הן תלויות צחועלת צני אדם קלחם עם
קלחם וכשיעשה אותן תחשב לו ללדקה לפי שקיים
מלוא ולכן הקרן קיים לעוה"ב כמו צשאר מלוא
וימלא ג"כ טובה צעוה"ז שכן הפירות ששנינו
צעצור שנהג מנהג הטוב צין צני אדם זוהי
כוונתו אלא שתקנתי הלשון צמקלח לחוספת
ציאור:

וקשיא לי ג) עיון חפלה דאיתא צגמרא
דריש מפנין [שצח דף קכ"ז ע"א]
שגם היא מאותן שהקרן קיימת ואדם אוכל
פירותיה צעוה"ז:

ודעת החו" צפ' הנז' [שם ד"ה אוכל] אינה
מסכמת לדברי הרי"מ הללו שכתבו שם
דהיינו לומר שאם היתה שקולה מכרעת דשכר
מלוא צכאי עלמא ליכא. וצחמת הכי איתא
שילבי פ"ק דקדושין [דף ל"ט ע"ב] לחד שינויא
ואליבא דאצ"י דעצדין ליה יום טב ויום ציש.
וכפירש"י [שם]:

משנה א א"ד שאין להם שיעור הפאה.
הציא הרי"ש צסס הירושלמי למה לא

חנינן עמכון תרומה חר"א מפני המחלוקת. ופי'
כלומר שיש תרומות חלוקות וכו'. ועוד ה"מ לשנויי
שאין מלוא צחוספתה ותרומה גדולה צשמוסיף
אדרבה עצירה היא. ולכא"י יפה הק' עליו צתי"ט
דע"כ לא הויא ההוספה עצל אלא צשהוסיף אחר
הפרשה. אצל צתחלה רשאי לתרום כמו שיראה.
וצפאה נמי דכוותה. ר"ל שגם צפאה כך הוא אם
מוסיף צתחלה הויא פאה. אצל אח"כ אינו נותן
אלא משום הפקר כדלקמן. וצחמת צתחלת העיון
כן תמחתי מדברי הרי"ש הללו מחמת זה:

אמנם ח) צמעט השקפה צדברי הרי"ש ז"ל
לק"מ דחזיל לשטחיה צמ"ג דלקמן
[ופירש"ש כלומר] (דפירש"ש) שיכול להוסיף
פאה צמחוצר חע"פ שכבר נתן כשיעור צתחלה
יש להוסיפה דין פאה לפטור מן המעשרות,
וצהכי אחיין שפיר צדברי הרי"ש דכח נמי מיירי
כה"ג דצפאה איכא מלוא צהוספתה. שאע"פ
שכבר נתן מתחלת השדה ומאמלעה וילא צזה ידי
חוצתו. רשאי להוסיף ומלוא היא צידו. משא"כ
צתרומה שאם נפטר פ"א. שוב אינו יכול להוסיף
עליה ואם הוסיף חייב צמעשרות. ודוק שדברי
הרי"ש צרורים לשטחו. אמנם צפי לשון הירושלמי
נראה צדברי הרי"ש דוחק:

ולענ"ד צ) נראה לפרשו כך דצפאה אין צה
מחלוקת שלד"ה יכול להוסיף כשיראה
ואפי' לעשות כל שדכו פאה. משא"כ צתרומה
דפליגי צה תנאי (צפ"ג) [פ"ד מ"ה] דתרומות
עד כמה יכול להרבות צשיעורה. משו"ה לא
פסיקא ליה. והשתא אחי לישנא דמפני המחלוקת
צמשמעו. וגם מ"ש החו" [חגיגה דף ו' ע"ב ד"ה
שאין להן] מפני המחלוקת דעין יפה רעה

א) מ"ש התי"ט על הרי"ש לק"מ.

ב) פי' בירושלמי דלא כהרי"ש ותו'.

ג) קושיא על פי הרי"מ.

אבל (ד) חליצת דרבה זרייתא דהתם כר"י יחידאה אחיה [שם]. ולעולם מחניתין דקדושין ודכחא סברי דיש מלות שהלדיק אוכל פירות צעור"ז. ודוק שם בגמרא דלא סלקא במסקנא הא דר"י :

והתימה דלפירוש התו' שם בקדושין [ד"ה מחניתין] משמע נמי חיפכא ממה שכתבו זריש מפנין שלפי מה שפירשו שם דברי אב"י דעבדין ליה יום עב מתבאר ג"כ דמחני' כפשטה דיש פירות למלות צעור"ז ע"ש. ואולי תו' אחרים הם :

ובמ"ש (ה) עוד בשם הר"מ שכל המלות שצין אדם לחצרו וכןסות בגדר ג"ח. יש לדקדק קצת דר"י דריש מפנין [שבת קכ"ז ע"א] דחשיב נמי מאי דשביק חנא דמחני'. אמאי לא קחשיב לכולהו דצין אדם לחצרו אם איתא דס"ל לר"י הכי הו"ל לפרושי. כיון דבא לפרש מאי דסתים לן חנא במחני' דכילינהו בכלל אדא משום דהני צהני מישך שייכי. ואפ"ה פריע להו ר"י. ה"ג הו"ל למיפרע כל מה דשייך בג"ח ולאחוינהו נמי צהדיא. וליכא למימר דשירי שייך. דאפי' במחני' ליכא למימר הכי דהא ואלו תנן כדאי פ"ק דקדושין [דף מ' ע"א] דמשו"ה ליכא למימר דשייר לשילוח הקן. ועוד שיהי יכול לשנות דרך קלרה ומלות שצין אדם לחצרו וכ"ש שיהי מוסף וכולל כולם כדברי הר"מ ז"ל וקשה צין אחנא צין אר"י ול"ע :

ג ובלבד שיתן בסוף כשיעור. פירש הרע"ב אע"ג דרבי קרא וכו' שיש חורת פאה למה שנתן. מ"מ לא מיפטר אלא"כ נותן צסוף השדה תשלום שיעור אי' מששים עם מה שנתן בתחלה עכ"ל. ולא הצנתי זה דהיכי חוסק אדעתין צשציל שעשה שלא כמלוא והניח בתחלה ופחת מן השיעור. שישפיק לו יותר משאם מקיים המלוא כתקנה ומניח צסוף השדה דלא סגי ליה צצליר מששים. והא ודאי דאע"ג דרבי קרא שיש דין פאה למה שנתן בתחלה ובאמלע. מ"מ אינו מקיים המלוא כמאמרה צזה.

דדוקא צסוף שדה הוא דקפיד קרא לכתחלה. וכ"ש הכא דאיכא טעמי עוצא דצעיין קרא כדכ' כדאי' פצ"מ [שבת דף כ"ג ע"א] מפני ד' דברים אמרה חורה להניח פאה צסוף שדה. והא נמי ר"ש הוא דקא"ל דריש התם טעמא דקרא :

ומשו"ה (ו) משמע לי טפי דלר"ש לא ילא ידי חוצתו צפאה שמניח בתחלה ובאמלע ולא סגי דלא יהיב צסוף כשיעור. אפי' כצר נתן בתחלה. או באמלע כשיעור ששים צכל השדה. דלא רבייה קרא אלא לענין שיהא לו דין פאה שחל שם פאה עליו ליחנו לעניים כשהפרישו וגם פטור מן המעשרות. ומן הפאה שאין לריך להניח פאה עליו. אצל מ"מ מחוייב ליתן צסוף כשיעור המגיע לכל השדה הנשאר לצד מה שנתן כצר שאינו עולה לו צחשבון. ופירשו כדברי הרמב"ם בחצורו [הל' מחנות עניים פ"צ ה"צ] דהיינו כשיעור הראוי למה שנשאר צשדה. אע"פ שכצר נתן עליו לא פטר את הנשאר ודיו להפקיע את עצמו כדפרישנא :

ובהכי אחיין דברי המשנה כהוגן כפשטן. ולפירשו של הרע"ב אין לשונה מכון דהגע צעלמך שכצר השלים ונתן כשיעור לכל השדה בתחלה. צזה לא שמענו כלום לדברי ר"ש ודוק. שוב ראיתי צפי' הר"ש דסד"א כדפירש רע"ב וחדר ציה :

ד ונשמר. כתב הרע"ב למעוטי הפקר שאין לו שומרים. ואיכא למידק קצת למאי לריך לאשמועינן כה"ג. דהא לאו דידיה הוא מכי אפקריה והיכי תוסק אדעתין לחיוביה צמאי דלאו דיליה :

וי"ל (ז) דאלעריך אפי' חזר הוא עצמו ולקט ממנו לא נתחייב צפאה. אע"ג דקיי"ל המפקיר שדהו והשכים וקלרו חייב צפאה כדאיתא צהגוזל (דל"ד) דדוקא כשצכה צכל השדה שישנו צלא תכלה וצתעצוצ יתיירא. אצל אם אין לו צו אלא כשאר עניי עולם עדיין הפקר הוא ופטור אפי' מה שקלר ממנו הוא עצמו :

(ד) צ"ע בתו' שבדבריהם אינם כמסקנת הגמ'

וסותרים זה את זה.

(ה) עוד קושיא בפ"י הר"מ.

(ו) תימה על פי' הרע"ב ומפרש פירוש אחר.

(ז) מיישב פי' הרע"ב בכמה דרכים.

אי נמי אתא לאפוקי הפקר שהפקירו בעליו דווקא. אבל עומד במקום הפקר שדי הכל מממששין בו מחמת שאין לו גדר סביב שדכו ולא העמיד עליו שומרים. לא הוי הפקר כל כמה דלא הפקריה צידים. כיון שצמינו נשמר ומקפיד עליו:

או דילמא לא אלטרין חלל משום הא דאמרן דכיון דקיי"ל בחזר וזכה בשדכו וקאלו אחר שהפקירו אכתי רמי עליה חיוצא דפאה. מדכתיב תעוצ יתירא סד"א דלא מהני ציה (ר"ל לצעל השדה עצמו) הפקר כלל. שאפילו עדיין לא חזר וזכה בו יתחייב בפאה וקרא להכי הוא דאתא. דמאחר שיכול שוב לחזור בו ולזכות לעצמו. כדיליה דמי ולא נפיק מרשותיה. דרמנא רמי חיוצא דעניים עליה אחר שכבר גדלה התצואה ברשותו. ולאו כל כמיניה למעט זכות העניים. דבהפקר זכו בו עשירים כעניים. והו"א דאין בהפקרו כלום שכבר זכו בו עניים בהלקס. קמ"ל כיון דהשתא לאו נשמר הוא פטור מחובת הפאה בקציר. וכל שלא התחיל בו הפקרו הפקר חף להפקיע זכות העניים ודוק:

וצריך (ח) שתדע דהפקר דתן הכא. היינו שהפקיר הקציר ולא השדה. דאם הפקיר שדכו עם הקרקע. הזוכה בקרקע ודאי חייב בפאה דהוי כלוקח. וא"כ יש לתמוה למאי אלטרין למילף פטורא דהפקר מתעוצ. חיפוק ליה דלית ליה קרקע לזוכה. ופשיטא דמיפטר משום דבעין שדך וליכא כפרק ג' דמכילתין. חלל על כרחך כדפרישית דלא לריך תנא דידן לאשמעינן פטורא דהפקר חלל לגביה דהיאך דהשדה שלו היא. ומשוי"ה לא ניחא לי למימר דאתי לאשמעינן דאחר הזוכה בשדה המופקר פטור אע"ג דדיליה הוא. דאי משוי"ה ודאי לא לריך. דהאי נשמר הוא גביה דהזוכה. ולא מיפטר משום הפקר חלל מחמת שאין לו קרקע. ומתני' בדלית ליה קרקע מיירי ודוק היטב וייעז לב' צעח"י. ועמ"ש צס"ד לקמן פ"ה מ"ה:

ולקיטתו בא'. למעוטי תאנה. ל"ל דהיינו דווקא סתם תאנה. ולא היינו צנות שוח דתאיני חיוורתי נינהו וכהכו ודאי

לקיטתן כא' עמ"ש צס"ד ריש פ"ה דשביעית. ועיין לקמן מ"ה:

והתבואה והקטנית בכלל הזה. כתב הרע"צ כשישלמו בהם כל התנאים הללו וכך הן דברי הרמב"ם ז"ל. וצתי"ט כתב עליהם ודברי תימה הם. דהא ודאי שנשלמו בהם כל התנאים. וצמחדורא תצריה לגזיזה וכתב בדרך חלוי משום תנאי דנשמר כתבו כך. ויש לתמוה עליו שכתב בדרך חלוי מה שהוא צרור ואין לספק בו וק"ל:

אבל (ט) עוד יותר יש להפליא על הרצ ז"ל איך לא שת לבו לראות שכמעט רובם ככולם של תנאים שצמנתינו אינן גם בתצואה ובקטניות בהכרח ובחיוצ. דאוכל למעוטי מה שאינו ראוי לאכילה הא נמי משכחת בתצואה וקטנית כל שלא הביאו שליש דודאי פטורין מפאה שאינן אוכל. ואע"ג דהקולר לשחת אינו מפסיק בפאה דחשבינן ליה אתחלתא דקצירה. אבל הקציר עצמו ודאי פטור כיון דלא הוי אוכל. וגם אינו נכנס לקיום כירק וזה פשוט. ונשמר לאפוקי הפקר איתא נמי בתצואה וקטנית וכאמור. וגדוליו מן הארץ למעוטי עלין שאינו נקוב שאינו כהארץ ולא קרינן ציה שדך לא מוחייב אפי' בתצואה וקטנית. ובגדר מכניסו לקיום נכנס ג"כ תצואה וקטנית שלא הביאו שליש וכנ"ל. וגם בקטנית משכחת דאתי למעוטי אפונים הגמלנים שאע"פ שהן ממניי הקטנית דין ירק להן שאין מכניסין לקיום ואפשר שגם אין לקיטתן כא'. הרי שכל תנאים האמורים אינן נשלמים בתצואה וקטנית בשילוח ובהחלע. ולא נעדר כ"א ח' מהם דהיינו ולקיטתו כא' וחלוי ימלא גם הוא חלל שאין לורך לדחוק:

מצתה (י) פירוש משנתינו מרווח צמה שאמרו והתצואה והקטנית בכלל הזה. שהוא בכלל שקדם בתנאים האמורים. ואין מקום לפרשו חלל כמ"ש הרע"צ והרמב"ם. דלפי' התי"ט למאי דס"ד. התצואה והקטניות חייבין בפאה הוה ליה למימר. והוי מלי נמי למיכללינהו צמחתי' דלקמן עם האוג והחותים. וכך היה יפה

(ט) תמ"י רבנא על בתי"ט.

(י) ומכריח פי' המשנה דלא כותיה.

(ח) תשלום ביאור המשנה.

לו לתנא לשנות צדק קצרה ולשון נאות יותר. אלא ודאי האמת כמו שאמרנו וכפירושם של הר"מ והרע"ב. והולך להשמיענו שאפי' התבואה והקטנית שעיקר חוצת הפאה זהם (ולא הולך לומר כן בחילנות דכ"ש הוא וק"ל) דפשטא דקרא צבו משחעי. אף הן אינן יולאין מהכלל האמור שאריכין לשלמות כל התנאים הללו. שאם לא נמלאו צבן פטורים. ודוק :

ה האוג יא) עיין מ"ש בעהכ"י ריש דמאי. ובתב הרע"ב ולאו דווקא אלו וכי' אלא אלו ודומיהן עכ"ל וע"כ י"ל כן דהא ודאי איבא בנות שוח כדכתיבנא לעיל מ"ד ולא קחשיב לכו וי"ל דתני ושייר וכ"כ התו' ברי"ה (דע"ז ע"ב). והשתא לפי רע"ב נוחא דל"ק מאי שייר דהאי שייר :

ו כהן ולוי שלקחו את הגורן המעשרות שלהן עד שימרחו. לשעת ר"ת [בכורות דף י"א ע"ב תוס' ד"ה עבדים וצ"מ דף פ"ח תוס' ד"ה תבואת] במירוח דלוקה דמחייב צמטת נוחא דהמעשרות שלהם אף שנתמרח צידם. והוקצע למעשר צלוקה ישראל. מ"מ צבבן ולוי פטורים ולא קנסו צבב"ג. אלא לשעת הר"ש והריצ"ם בתו' דהשוכר את הפועלי' [שם] דס"ל איפכא דמירוח דמוכר קוצע. והנתמרח ציד לוקה פטור מדתניא [שם צב"מ] זרעך ולא לוקה. קשיא מאי קאמר המעשרות שלהן. הרי לא נתחייב צמטת אפי' צלוקה ישראל. וי"ל דמ"מ הלוקה מדרבנן מיחייב :

אלא דאיכא למידק אכתי כיון דבישראל כה"ג פטור מדאורייתא. וכבן ולוי נמי לא שייך למיקנסניהו. צבב"ג אמאי מיבעי לכו לאפרושינהו מדקאמר המעשרות שלהם. ולא קתני פטורין מן המעשרות. ש"מ דמיכת אפרושי צעו. ואמאי לא אוקמינהו אדין תורה כיון דצלוקה ישראל נמי אינו אלא מדרבנן :

ודיוקא דסיפא קשיא איפכא. דקתני עד שימרחו הוא דמיפטרי. אבל אם לקחו אחר מירוח

המוכר חייבים. דלהר"ש וסיעתו אחי שפיר. דאחר שנתמרח ציד המוכר הוקצע למעשר מן התורה גם ללוקה. משו"ה כהנים ולויים חייבי להוליא מתחת ידם נמי מדרבנן משום קנסא. אבל לר"ת מי נוחא דכיון דאפי' לוקה ישראל צבב"ג מפטר. כ"ש כבן ולוי. ואפי' תימא דלר"ת נמי הלוקה הממורח חייב מדרבנן. מ"מ אמאי קנסו צבבן ולוי שיפסידו מעשרותיהם לגמרי :

ותו יב) איכא למידק דמדקתני הכא עד שימרחו לשון רבים. דמשמע דקאי אכבן ולוי דאין פטורין אלא עד שימרחו. אבל לכשימרחו בגורן מיחייבי וסייעתא לר"ת. דכיון דמירוח הלוקה קוצע מן התורה. משו"ה אפי' ציד כבן ולוי נתחייב בגורן להפריש ממנו המעשרות מן התורה. וליתנם לאחרים משום קנסא. וא"ת א"י למאי הילכתא תנן המעשרות שלהן סוף סוף לאו דידכו הוי. י"ל דילמא הכי פירושו דיכולין למכור בגורן אפי' שמעשרותיו מעורבין בתוכו. וקמ"ל דלא קנסניהו צבבי להוליא ממנו המעשרות צבבלין. או שלא יוכלו למכור כולו עד שימרח ויוקצע למעשרות וי"מ לדמי טובת הנאה דמעשרות שצבכו. דאשמעינן עד שימרחו. הנאת המעשרות שצו שלהן הוא ויכולין למכרו כולו. ומכל מקום אם מרחוהו צידם נתחייבו צמטתותיו כנ"ל אליבא דר"ת. ומלת ימרחו כוותיה דיוקא כדכתיבנא. דאי אמוכר קאי כמו שיחוייב לשעת הר"ש. עד שימרח הו"ל למימר כמו צאינך דמתני' דמקמי הכי צבא דכבן ולוי :

ואולי יג) לפי פירושו של הר"ש מלת שימרחו היא מהנפעל וקרינן ימרחי. ואמעשרות קאי דפטורין מהמעשרות עד שיתמרחו המעשרות ציד המוכר שאז הוקצעו ע"י מירוחו. שאם קנאוס לאחר שכבר נמרחו הרי הן כמופרשין המעשרות שצבכו. ולכן יתחייבו להוליאם חזק וי"ע. ולפירושא קמא. מלת שימרחו היא מהקל. המ"ם והר"ש שניהם שוא"ס כמו וימרחו על כשהיון דישיעיה [ל"ה כ"ה] :

יב) ביאור המשנה ע"פ חילוקי דעות התו' והר"ש

במירוח הקובע.

יג) גרסת המשנה חלוקה לפי דעת המפרשים הגו'.

יא) פי' הרע"ב מוכרח ול"ק מג"ל.

פרק ב'

קרובה. וגם לר"י לא צעין דאינה יכולה להקצר
אף באמצע. אלא באינה יכולה ליקצר מזד א'
לשני סגי. אפילו עומד באמצע וקולר מפסקת.
ובשחא דאחינן להכי איכא למיפסק הילכתא
כוותיה דר"י כיון דלא משכחינן מאן דפלג עליה
במתני'. אע"ג דאיכא מחלוקת בצרייתא לא
משגיחין ביה. ודחסי במתני' ומחלוקת בצרייתא
הילכתא כסתמא דמתני' דרבי לא שגח ר"י
מנא ליה. וגם בפירוש שאינה יכולה תפסין
כדמשמע ממתני' דבכל גוונא צעין שאינה
יכולה ליקצר והילכתא הכין :

ונתקיים (ג) צידונו פסקו של הרע"ב ע"פ
פירושו של הר"ש דלא תקשי עליה
מה שהקשה צת"ע בפסק זה. אלא שבאמת
הרע"ב לא ירד לסוף דעת הר"ש בזה וקסבר
דסלקא ליה מתני' בפלוגתא. ואפ"ה פסק
כוותיה דר"י. ובהא שפיר קמתמא עליה צת"ע.
אבל הר"ש ילא זכאי צידונו לפוס מאי דאמרן :
ובן ל"ל אליבא דבכ"מ [כלי מחנות עניים פ"ג
ה"ב] בטעם שנתן לפסק הרמב"ם כר"י
משום שהוא מפרש דד"ה היא. וחמה על עמך
שכרי מן החו' למדנו שצוודאי אינם ד"ה. אלא
מאי אית לך למימר בטעמא דילן דמחלוקת
בצרייתא לא מרע לסתמא דמתני'. היינו דקאמר
בכ"מ דד"ה היא :

ועדיין (ד) ל"ע פירושו של הר"ש בחוס'
דקאמר לת"ק מפסיק אע"פ שצומד
בזד א' וקולר מזד בז'. כי לא בצנתי זה דהא ת"ק
נמי נקט אמת המים שאינה יכולה להקצר. וא"כ
מכו זה שאינה יכולה ליקצר דת"ק. והכי הול"ל
ואמת המים אע"פ שיכולה להקצר מפסקת. כיון
דלדחידה בכל אופן מפסקת וזה ודאי לע"ג ואולי
יש כאן ע"ס. וכ"ל הגירסא בתוספ' ואמת המים
שיכולה ליקצר כא'. והפלא איך לא העיר צת"ע :
ולא חלי ולא מרגיש גברא דמריה סייעיה :

גם פירושו של צת"ע צירו' מגומגם מאד
בלשונו ולריך תיקון ע"פ דרכו אף שהיא

משנה א הנחל. פירש הרע"ב נהר ואפשר עוד
לפרשו מלשון נחל איתן דמתרגמינן
נחל צייר [דברים כ"א ד'] והיא האדמה שאינה
נעצרת כלל. ואע"ג דקתני צתר הכי והצור.
בשדה הנזרעת מיירי אלא שהיא צורה עכשיו ולא
זו אף זו קתני. א"כ לאשמועינן דאפי' הכי
באילנות אינו מפסיק. שוב מלחמי כן צפי' הר"ש
ז"ל והנחמי :

ב אמת המים שאינה יכולה להקצר כא'.
פירש הרע"ב שהצומד באמצע אינו
יכול לקצור מכאן ומכאן וכך הם דברי הר"ש
הראשונים. והצ"ע חמה ע"ז ור"ה להגיה בלשון
הר"ש ע"פ התוספתא והירושלמי :

ולענ"ד (א) נראה ליישב לשון הר"ש בלי הגהה
דפשטא דמתניתין דתנן סתמא חס'
אינה יכולה להקצר כא'. משמע ל"ה מעיקרא
דבכל ענין רריך שתהא אינה יכולה להקצר ואפי'
באמצע לא. מדלא מפליג בהדיא בין נקצרת
באמצע או לא כבתוספתא. אלא ודאי מתני'
בכל גוונא חיירי. ולא חיייתי הר"ש בחוס'
מעיקרא. אלא למשמע מנה דר"י ורצון פליגי.
ושמא נחכוין בזה לירד לפסק הלכה כדברי מי.
דלהכי איכפל לפרושי מתחלה דר"י פליג לת"ק
דשלולית. לת"ק בכל ענין מפסקת. ולר"י בכל
ענין אינה מפסקת. אלא באינה יכולה ליקצר
כלל כדמשמע לישנא דמתני' כדכתיבנא. ועל זה
כתב סדמשמע בתוספתא ר"ל דפליגי ר"י ות"ק
הכין משמע ודאי מהחוס'. ולא דקדק עדיין מן
התוספתא איכות מחלוקתם. דאכתי הוה נקיט
בפשטא דמתני' דידן שהיא מחלוקת רחוקה. ולא
אשכח חנא דפליג עליה אלא דשלולית. ולפ"ז
לא הוה קי"ל כר"י דיחידאה הוא. ולצסוף דייק
מהחוס' דליכא למימר דת"ק דשלולית פליג אר"י.
כיון דחזינן חס' דשלולית ואמת המים תרי מילי
גינהו :

והשתא (ב) פירש התוספתא לפי משמעה דלא
פליגי ת"ק דידן ור"י אלא במחלוקת

(ג) מקיים פסקו של הרע"ב אע"פ שלא נתכוין
בדעת הר"ש.
(ד) פ"י הר"ש צ"ע.

(א) ומיישב לשון הר"ש בלי הגהה דלא כתי"ט.

(ב) פ"י התוספתא אליבא דהר"ש.

ר"י ושכן נמלא צריותא. דאי איכא חנא דחני
 לה לא תחוש ליה. וזה סיוע למא שאמרנו
 בפשיטות דסתמא דמתני' לא משמע הכי ולא
 דחין לה מקמי צרייתא דאתיא כיחידא חליצא
 דר"י ודוק. ועוד שאין לפסוק הלכה מפי תלמו
 הירושלמי במקום שלשון מפורק כמו זה :
 ה שני מיני חטין עשאן גורן א' נותן פאה
 א'. (ו) מכאן נ"ל סעד להוראת דש"ע

בא"ח סי' רכ"ה ומקורו מס"ח שאם צריך
 שהחיינו על מין גודגניות אדומות. חוזר ומצריך
 על השחורות. ואע"פ שהכל מין א' כהא דתנן
 בתרומות פ"ב. מ"מ לענין צרכות שהחיינו אינן
 נחשבים למין א' ויש לנו דוגמתו כאן שראינו
 שהגורן חולק התצואה למינין אע"פ שהן מין
 א' אזלינן צתר דעתיה דהיאך. וצרכת שהחיינו
 דכוותה תלויה צדעת האדם הנהנה. שלפעמים
 מין אדום או שחור חביב עליו יותר כשמתחדש
 וכמו שאמר ר"י אלא אקרא חדתא נמי מצריכנא.
 דש"מ דאזלינן צתר דעת האדם. וכיון שחלוקין
 הן הגודגניות בטעמן ושמן ומראיהן הן חשבויות
 הנאות נפרדות. ומצריך על כל א' יא'. דפנים
 חדשות צאו לכאן ודאי לענין ההנאה. ועמ"ש
 עוד בעזכ"י בחידושי לא"ח שם :

ו שקבלו מן הנביאים הלכה למשה
 מסיני. אע"ג דנביאים לא קבלו
 ממשה. שהרי משה מסר ליהושע. ויהושע לזקנים.
 והם לנביאים. לא חש להזכיר יהושע וזקנים.
 דהכי אמרינן בגמ' דס"פ כ"ג ונזיר [דף נ"ו
 ע"ב] ש"מ כל מילתא דמתאמרא צדי תלתא
 קדמאי וצתראי אמרינן מליעאי לא אמרינן דאילו
 יהושע וכלב לא קחשיב הכא. וע"ש בפירש"י :

(ו) מציל הוראת הש"ע מהשגה.

דרך צכ"מ. מ"מ צתי"ט עיוות עלינו הלשון קלח
 באמרנו ור"פ דס"ד דצני ישיבה דר"י ס"ל
 בעומד מלד א' ואינו קולר צלד צ'. ומ"מ אם היה
 עומד באמצע כו' אינו מפסיק. דכסבור היה
 בלשון הירי' שאומר אצל אם היה עומד באמצע
 וקולר וכו'. שמלת אצל לחלוק בין הנושאים הוא
 צא. וד"ה"ק ס"ד דצני דר"י ס"ל בעומד מלד
 א' וכו' דווקא הוא דמפסיק. אצל אם כו' באופן
 שצומד באמצע וקולר אינו מפסיק :

ואין (ה) זה נכון ולא מסוגיא דתלמודא. ופשוט
 דהיא היא. ר"ל דאע"ג דאם עומד צלד
 זה אינו יכול לקלור מלד זה. עדיין אפשר שיוכל
 לקלור באמצע. וכך לריך לקשור לשון הירי' ע"פ
 דרכם ז"ל הנז'. דהו צעו מימר צני השיבה צמה
 דאמר ר"י במתני' סתמא דאיהא יכולה ליקלר
 היינו בכל גווגא לא תהא נקלרת וכדפרישית
 לעיל. וימשך מזה שהיו סבורי' בעומד מלד א'
 ואינו יכול. אצל אם היה עומד באמצע יכול היה.
 ה"ל זה הוא מאמר א' נקשר. שבאופן זה אינו
 מפסיק חליצא דר"י כיון דאיכא חדא לגריעותא
 דבאמצע מיהת נקלר אע"פ שאם עומד צלד א'
 אינו נקלר צלד הצ'. דהוה ס"ל צדרי' דתרתו
 צעי ולא חדא לגריעותא. ואשכח צרייתא דפליג.
 ומעתה אין להקשות מן הירי' הזה מאחר שדבריו
 מצוהרים כפי הר"ש וכמו שקיימנוהו מסבירא :
 ומ"ש התי"ט שהוא הס"ד צירי. והי"ל לפרש
 כמסתנא. לפי דעתי אין זו מסקנת
 הירי' שאינו אלא כמ"ש למעלה שהיא דעת
 יחידית צרייתא ואין חוששין לה. וגם הירי'
 הזה לא צא אלא להודיעך שיש חולק בהצנת דברי

(ה) פי' התי"ט בירי' תמוה ומפרשו באופן נאות
 מסכים עם הר"ש.

פרק ג

שיעור א' מס' מכל א'. וא' לשיעור א' מס' מא' על
 הכל. ולא כלום. אלא לענין שאין מפרישין משדה
 על חצרתה. כדפירש הרע"ב בריש פ"ב דלעיל
 והוא מן התורה שלא עלתה לו פאה ממקום א'
 על חצרו כשהשדה מופסקת ולריך להפריש
 דווקא מן השדה עצמה מנה וצב. ומה שמוסיף

משנה א פאה מכל א' וא' (א) ראוי לידע
 שכל מה שאמרנו בפרקין דהכא ליתן
 פאה מכל א' וא' או מא' על הכל. אין הפרש
 צכמות הפאה שהרי לעולם השיעור א' ואין בין

(א) ביאור המשנה על נכון.